

3 | 2025

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

KOLOZSVÁR | 1888–1948/1990. | 35. (95.) ÉVF.
3. SZÁM | 2025. MÁRCIUS | ÁRA: 6 LEJ

TARTALOM

Kedves Olvasó! | 3

Demeter Erika: Március az újjászületés hónapja | 4

Áprily Lajos: Tavasz a Házsongárdi temetőben | 5

Jakab Emese: Harag nélküli naplementék | 6

Kriza János: Hajh, te szép virágfüzér | 7

Szakál Anna: Kriza János és Füzi Borbála családi levelezése | 8

Berki Tímea: Évfordulók köteleznek! | 11

A látás ellenére az életörömben gyökerezni! | 12

Miért ne lehetnék unitárius is kicsit...? | 15

Laczkó Vass Róbert: Haiku | 17

Az üzenet ott születik meg | 18

Kecskés Csaba: Szeredai Irma | 21

Kiss Zsuzsanna: Házasság hete Nyárádszeredában | 22

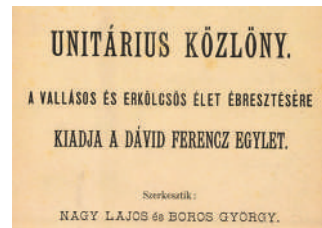
Adorjáni Gyöngyvér: Februári szomszédolás | 23

Birtalan Bence: Csendes napok, 2025 | 24

Egyházunk hírei | 25

Barangoló Isten országában | 26

Rejtvény | 27

LAPSZÁMUNK SZERZŐI

Adorjáni Gyöngyvér ny. tiszteletes asszony (Sepsiszent-király), **Birtalan Bence** teológiai hallgató (Homoródújfalú-Kolozsvár), **Demeter Erika** lelkész (Korond), **Jakab Emese** lelkész (Jobbágfalva-Nyárádszereda), **Kecskés Csaba** lelkész (Marosvásárhely), **Kiss Zsuzsanna** lelkész (Ikland-Nagyernye), **Rácz Norbert Zsolt** lelkész (Kolozsvár), **Szakál Anna** tudományos munkatárs, HUN-REN BTK Néprajztudományi Intézet (Budapest)

UNITÁRIUS KÖZLÖNY

Kiadja a **Magyar Unitárius Egyház**, Kolozsvár
Alapítási év: 1888. Új sorozat (1990-től)
Megbízott főszerkesztő: **Koppándi Júlia**
Megbízott szerkesztő: **dr. Berki Tímea**
Szerkesztőbizottság: **Dimény Csilla Júlia** (Nők világa), **Bálint Róbert Zoltán** (Egyház és társadalom), **Ferencz Csaba-Levente** (Rejtvény), **dr. Koncz Attila** (Kultúra), **Koppándi Júlia** médiareferens (A hónap kérdése, Egyházi hírek, Én is unitárius vagyok), **Mátéfi Tímea** (Lelki élet),

Mikó Ferenc (Bibliamagyarázat), **Széles László** (Ifjúsági oldal), **Pap Zoltán** (fotó), **dr. Sándor Krisztina** (Portré), **Szabó Előd** (Egyháztörténet), **Székely Andrea** (Szeretetszolgálat), **Szombatfalvi Etelka** (Gyermeoldal)
Tördelés: **Virág Péter**. Olvasószerkesztő: **Dénes Gabriella**
Nyomtatás: **Misztótfalusi Kis Miklós Református Sajtóközpont**

Postacím: 400105 Cluj, B-dul 21 Decembrie 1989 nr. 9
Telefon: 0264 593 236. E-mail: kozlony@unitarius.org
Lapterjesztés és adminisztráció: **Gáspár Péter** és **Mezei Melinda**. A lapok kiszállításával kapcsolatos felvilágosítás: **Verbum Egyesület**, tel.: 0740 937 116.
A kéziratok szerkesztőségbe érkezésének határideje: a tárgyhó előtti hónap 15-e.
ISSN 1220-8418

Támogatók:

Kedves Olvasó!

Böjtmás havába lépünk, márciust írunk. Végéhez ér a farsangi időszak, telet temetünk és tavaszt áhítunk. Lelkesen őrizzük a februári csendes napok, a házasság hete, a jó találkozások és szomszédolások emlékét. Aztán felhagyunk a vigasságokkal, és egyre elszántabban óhajtjuk az új, a változás ígérétét. Óhajunk váltsuk valóra! Húshagyókedd múltával, a böjti időszakban változtassunk mi magunk életmódunkon, és e változást ne önsanyargatásként, hanem erőpróbaként éljük meg! Felszabadító lesz majd hat hét után belátni, hogy sikerült. Magunk erejéből sikerült, és tudni, érezni fogjuk, hogy megtisztulást hozó kitartásunk közelebb segít húsvét ünnepéhez.

Így sikerült a márciusi ifjaknak is elszánnak lenni és a szabadság ügyét zászlóra tűzni, mi több, történelmet írni. Így sikerült 35 évvel ezelőtt, 1990-ben évtizedes kényszerszünet után újraindítani az *Unitárius Köz-
lönyt*, vagy megálmodni és működtetni a tízéves születésnapját a napokban ünneplő rádiós műsort, a *Hitvilágot*. Tartsuk számon évfordulóinkat, tegyük emlékezetessé azokat!

Múljon el a harag tőlünk, viszonyuljunk türelemmel és elfogadó lélekkel egymás felé. Legyen sajátunk is az életöröm érzése! Suttogjuk, hogy éljen minden bájos, szép nő, miközben virággal kedveskedünk nőnapon. Öltözzünk ünneplőbe, és csatlakozzunk a szabadság napjára emlékező közösségünkhöz. Örvendezzünk az egyre későbbi naplementéknek, a nyári időszámítás beköszöntének. E világosságból és az újjászületésre kész természetből nyerjünk erőt hétköznapijaink terhének viseléséhez!

| BERKI TÍMEA

„...a testvérszeretetben legyetek egymás iránt gyengédek, a tiszteletadásban egymást megelőzők, a szolgálatkészségben fáradhatatlanok, a Lélekben buzgók: az Úrnak szolgáljatok.”

(Róm 12,10–11)

Március az újjászületés hónapja

DEMETER ERIKA

*A megosztott
öröm feltölt,
erőt ad, és
motivál a
további öröm-
szerzésre.*

„Örvendezetek Isteneteknek, az Úrnak színe előtt fiaitokkal és leányaitokkal együtt...” (5Móz 12,12)

Március számomra minden évben az újjászületés hónapja. Talán azért is, mert ebben a hónapban érkeztem e földi világba, és ez hálával, szeretettel tölt el. Nemcsak a természet ébred újra téli álmából, de úgy tapasztalom, hogy az emberek is egyre szívesebben és egyre több időt töltenek házon kívül. Örülnek a természettemplom életre moccanásának.

Ahogy múlnak az évek a fejem felett, azt tapasztalom, hogy egyre nosztalgikusabb leszek. Nem olyan értelemben, hogy „bezzeg az én időmben”, vagy „elmúltak a szép idők”, hanem inkább úgy, hogy milyen jó volt átélni gyerekként a márciuskák pirulós izgalmát, a hóvirág- és kakasmandikó-szedés üde kirándulásait, a tavasszal fellángoló szerelmek időszakain át a jelenlegi termőföld figyelését, ahogy moccan mindenhol a feltörekvő élet.

Ezek az emlékek mind örömérzéssel társulnak. Tudom, hogy az év minden hónapjának megvan a maga szépsége és értéke, de nekem a kikelet valahogy mégis több, szebb, reménykeltőbb. Ilyenkor kicsit jobban tudok örülni az életnek úgy általában, de a sajátomra is másképp tekintek.

A Mózes könyvéből választott vers egy olyan helyről van, amely részletesen leírja, hogy hol kell Istennek bemutatni az áldozatot. Kifejezőnek találtam, hogy nem szomorú megbánásra szólít fel, hanem öröme. Olyan öröme, melyet megosztunk fiainkkal, lányainkkal. Kell-e annál nagyobb öröm, mint amikor a családtagjaink mind élnek, mind együtt vagyunk, és mind tudunk örülni a pusztá létnek?

Úgy érzem, az Isten előtt való öröm kicsit magasabb, mint a mindennapi öröm. Amikor úgy tudunk örülni életünknek, egymásnak, a kikeletnek, hogy ebbe az örömbé behívjuk a jó Istent, akkor az fokozottabb, emelkedettebb öröm lesz.

Bár a mózesi idők óta nagyot változott az életünk, sokféle törvény született vagy vesztette el létjogosultságát, az alapérzés maradt. Az élet öröm is lehet. A megosztott öröm feltölt, erőt ad, és motivál a további örömszerzésre.

Tapasztalataim szerint az emberek nagy része hajlamosabb a panaszra, sajnálkozásra és az önsajnálatra, bár egyre nagyobb számban találkozom az életnek örülni tudó és merő ember-tárrsal is.

Többször felmerült bennem a kérdés, hogy miért nem merjük megengedni magunknak az örömet? Mik lehetnek azok a blokkoló tényezők, amelyek meggátolnak ebben? Félelem? Bűntudat? Környezetünk véleménynyilvánítása?

Nem csak megpróbáltatásból, kudarcból és veszteségből áll az emberi életünk.

Bőven vannak benne örömpillanatok, szépségek, csodák. Mégis miért kerül túlsúlyba a panasz? Igaznak tartom azt a költői kérdést, amelyet a 20. század nagy komikusa, Charlie Chaplin

tett fel hallgatóságának: „Ha nem tudsz háromszor is nevetni ugyanazon a viccen, akkor miért sírsz újra és újra ugyanazon a fájdalomon?”

Tanuljunk meg minden márciussal újra és újra örülni az életünknek. A nagy örömek sok kicsiből állnak össze: egy-két bensőséges beszélgetésből születhetnek életre szóló barátságok.

Egy őszinte ölelésből létre jöhet egy új család. Egy bocsánatkérő szótól egymásra találhatnak testvérek, házastársak. Egy szülői puszi a horzolt gyermektérdre csodálatos gyógyuláshoz vezet. Tovább sorolhatnám a példákat, de nem teszem. Inkább megkérlek, hogy keresd meg az életed történeteinek közt a saját boldog és örömteli pillanataidat. Légy hálás érte, idézd fel minél többször, hiszen így újra és újra átélheted. Ez feltölt, erőt ad és örömszerzésre készítet.

Örvendezzél hát Istenednek, az Úrnak színe előtt fiaiddal és leányaiddal, hogy a természet kikeletével hited és erőd is megújuljon!

Áprily Lajos

Tavasza a Házsongárdi temetőben

Apáczai Csere Jánosné,
Aletta van der Maet emlékének

*A tavasz jött a parttalan időben
s megállt a házsongárdi temetőben.*

*Én tört kövön és porladó kereszten
Aletta van der Maet nevét kerestem.*

*Tudtam, hogy itt ringatja rég az álom,
s tudtam, elmúlt nevét már nem találom.*

*De a vasárnap délutáni csendben
nagyon dalolt a név zenéje bennem.*

*S amíg dalolt, a századokba néztem,
s a holt professzor szellemét idéztem,*

*akinek egyszer meleg lett a vére
Aletta van der Maet meleg nevére.*

*Ha jött a harcok lázadó sötétje,
fénnel dalolt a név, hogy féltve védje.*

*S a dallamot karra kísérve halkán,
napsugaras nyugat dalolt a dalban,*

*hol a sötétség tenger-árja ellen
ragyogó gátat épített a szellem.*

*Aletta van der Maet nevét susogta,
mikor a béke bús szemét lefogta.*

*S mikor a hálátlan világ temette,
Aletta búja jajgatott felette,*

*míg dörgő fenséggel bűgött le rája
a kálvinista templom orgonája.*

*Aztán a dal visszhangját vesztve, félve
belenémult a hervadásba, télbe.*

*Gyámoltalan nő – szól a régi fáma –
urát keresve, sírba ment utána...*

*A fényben, fenn a házsongárdi csendben
tovább dalolt a név zenéje bennem.*

*S nagyon szeretném, hogyha volna könnyem,
egyetlen könny, hogy azt a dallamot
Aletta van der Maet-nak megköszönjem.*

(1925)

Harag nélküli naplementék

JAKAB EMESE

A megbocsátás lehetővé teszi, hogy újra bizalmat építsünk.

„Haragudhattok, de ne vétkezzetek: a nap ne menjen le haragotokkal.” (Ef 4,26)

Nyáradszeredában február 10–14. között házasság hetét szerveztünk, amelynek a mottója idén a „Beszélgessünk!” volt. Kedden a „Páratlan párosokkal” beszélgettünk, akik házasságuk mélységeiről és magasságairól meséltek. Az egyik házaspár említette, hogy náluk van egy nagyon fontos szabály, ami a házasságukat meghatározza, mégpedig az, hogy egyetlen vita, összeszólalkozás után sem fekszenek úgy le, hogy haragban legyenek. Mindig igyekeznek megbeszélni a dolgot, és nem átvinni a vitát, haragot egyik napról a másikra. Elmondásuk szerint pont Pál apostol Efézusiakhoz írt levele alapján vezették be ezt az íratlan szabályt: „Haragudhattok, de ne vétkezzetek: a nap ne menjen le haragotokkal.”

Mindannyian ismerjük a harag érzését. Szótlan, köszönés nélkül megy el testvér testvér mellett, gyermek szülő mellett, barát barát mellett. Akik egykoron nagyon szerették egymást, megbocsátás nélkül idegenné válnak egymás számára. Oly sokszor fürdőzünk megsértettségünk tavában. Amikor a „nem haragszom”-ban, a „megbocsátok”-ban a hangsúly legtöbbször csakis az „én”-re esik.

Emberi természetünk velejárója, hogyha valaki megbánt vagy árt nekünk, azonnal ellenségünkkel nyilvánítjuk. Az első reakciónk ilyenkor

a harag, a gyűlölet és az ellenszenv. Felébred bennünk a „szemet szemért, fogat fogért” ószövetségi tanítás, és igazságot akarunk szolgáltatni azáltal, hogy megbüntetjük a másikat, mert úgy érezzük, hogy felelnie kell a szavaiért és a tetteiért.

Pál apostol mégis azt mondja, hogy „Haragudhattok, de ne vétkezzetek...”. Ez nem azt jelenti, hogy a harag önmagában bűn, mivel emberi esendőségünk velejárója, hanem azt jelenti, hogy nem szabad hagynunk, hogy eluralkodjon rajtunk ez az érzés.

A harag lehet jogos, például, ha igazságtalanság ér bennünket vagy másokat. Amikor haragszunk, hajlamosak vagyunk meggondolatlanul cselekedni, megbántani másokat, vagy akár legrosszabb esetben erőszakhoz folyamodni. Pál apostol arra figyelmeztet, hogy ne engedjük, hogy a harag eluralkodjon rajtunk, és bűnös tettekre vezessen.

A Biblia több helyen is említést tesz a haragról, és ezekből a példákból kiderül, hogy a harag önmagában nem mindig elítélendő. A sinai-hegyi szövetségekötésnél Mózes haragra lobbant, amikor látta, hogy a nép bálványt imád. Haragjában összetörte a kőtablákat, de haragja jogos volt, és a nép javát szolgálta.

Mózesnek sikerült visszatérítenie a népet a helyes útra. Jézus is haragudott, amikor a jeruzsálemi templomot megtisztította a pénzváltóktól és az árusoktól. Bár az evangéliumok nem említik a harag szót ennél a történetnél, Jézus cselekedetei egyértelműen ezt fejezték ki. És mégis Jézus mindig a megbocsátásról beszél.

Kedves testvérem! Pál apostol szavai,

„A nap ne menjen le haragotokkal”,

mély bölcsességet hordoznak. A harag, a neheztes, a megbocsátás hiánya megmérgezhetheti a

lelkünket, és tönkretelheti emberi kapcsolatainkat. A jézusi tanítás a megbocsátásról nem könnyű, de elengedhetetlen a lelki egészségünkhöz és a harmonikus kapcsolatokhoz. Minél tovább várunk, annál nehezebb lesz megbocsátani. Mégis hányszor bocsáthatunk, bocsássunk meg felebarátunknak, szeretteinknek?

Jézus erre is választ ad nekünk, amikor Péter megkérdezi tőle, hogy: „Uram, hányszor kell megbocsátanom az ellenem vétkező testvéremnek? Még hétszer is? Jézus, így válaszolt: Mondom neked, nemhogy hétszer, hanem még hetvenszer hétszer is.” (Mt 18,21–22)

A megbocsátás felszabadító érzés. Amikor megbocsátunk valakinek, megszabadulunk a harag és a neheztelés terhetől. A megbocsátás gyógyítja a lelki sebeket. A megbocsátás lehetővé teszi, hogy továbblépjünk a fájdalmas pillanatokon, és új esélyt adjunk önmagunknak és másoknak. A megbocsátás képessége megerősíti a kapcsolatokat.

A megbocsátás lehetővé teszi, hogy újra bizalmat építsünk, és harmóniában éljünk felebarátainkkal. A megbocsátás nemcsak az embertársunknak szól, hanem önmagunknak is. A megbocsátás ajándék, amelyet önmagunknak és másoknak adhatunk.

Kun Erzsébet írja a következőket: „Néhány sündisznó roppant fázik egy téli éjszakán. Összebújnak hát, hogy egymást melegítve védekezzenek a hideg ellen. De mennél jobban összebújnak, annál jobban érzik egymás tüskéit, annál jobban szúrnak. Próbálnak hát távolodni. Csak

hogyan akkor ismét dideregnek. Valahogy így van ez az emberrel is. Ha eltávolodik társaitól, minden kihűl körülötte, rideg lesz az élete. Ha közelít hozzájuk, némely szúrást, esetleg akaratlan tuskét el kell viselnie. De még mindig jobb szeretteink tuskés kedvét eltűrni, mint belefagyni az egyedüllétbe. Elvégre nekünk is vannak tüskéink, amelyeket a hozzánk ragaszkodók kénytelenek eltűrni. S ha él bennünk megértés, szeretet, e túskeparbaj sosem okoz veszélyes sérüléseket.”

A megbocsátás képessége teszi lehetővé, hogy a „tüskék” ne okozzanak maradandó sérüléseket. A megbocsátás az a ragasztóanyag, amely összetartja a kapcsolatokat, még akkor is, ha azok nem tökéletesek.

Itt válik fontossá a „hetvenszer hétszer” jézusi tanítás. A megbocsátás nem gyengeség, hanem erő. Az erő, amely lehetővé teszi, hogy ne a harag és a neheztelés, hanem a szeretet és a megértés vezéreljen minket életünk minden egyes napján, napfelkeltétől egészen a naplementéig. Ámen.

Kriza János

Hajh, te szép virágfüzér

*Hajh, te szép virágfüzér!
Tűzlek hősom homlokára,
Ha csatából visszatér,
Bízva esküim szavára.
Hajh, te szép virágfüzér!
Hajh, te szép virágfüzér!
Bajnokom, ha tér honába;
Mert ha hősi díjt nem nyer,
Elhullt akkor a csatába’.
Hajh, te szép virágfüzér!
Hajh, te szép virágfüzér!
Csak vitézi homlok éke;
És ha nem léssz hősi bér,
Léssz a lányka síremléke.
Hajh, te szép virágfüzér!*

Kriza János és Füzi Borbála családi levelezése

SZAKÁL ANNA

*Milyen
lehetett ő
a szerettei
körében?*

Százötven esztendővel ezelőtt, 1875. március 26-án hunyt el Kriza János, az unitárius egyház püspöke, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, Erdély első népköltészeti gyűjteményének összeállítója. S bár halála hatalmas veszteség volt egyházának, Kolozsvár társadalmának, a magyar irodalomnak és a néprajztudománynak egyaránt, most mégsem így, ezeken a tisztségein-szerepein keresztül emlékezünk rá, hanem arra próbálunk egy – a források engedte – rövid pillantást vetni, hogy milyen lehetett ő a szerettei körében.

Kriza János és felesége, Füzi Borbála 1842-ben házasodott össze Kolozsvárott. Gyermekük közül hárman, Kálmán, Gyula és Lenka éltek meg a felnőttkort. Kapcsolatuk meghittségéről, arról a szeretetről, amellyel egymást és gyermekeiket körbevették, néhány szerencsésen fennmaradt levélből tájékozódhatunk, amelyet Kriza János küldött családjának, vagy felesége és fiai neki, amikor valamelyikük fürdőhelyen kúraltatta magát. Bár a fürdőre járás rendszeresen visszatérő esemény lehetett a család életében, mi csupán Füzi Borbála 1851 és 1855 nyarán tett tordai, illetve Kriza János 1864-es korondi, 1873-as málnási és 1874-es borszéki fürdőhelyen időzéséről értesülhetünk a levelekből. Ezekben a családtagok nemcsak beszámoltak egymásnak a fürdői élet eseményeiről, illetve az

otthoni élet mindennapjairól, de – különösen a levelek bevezető és elbúcsúzó soraiban – kifejezték a másik iránti érzelmeiket is.

Kriza János így szólította meg, majd búcsúzott el a tordai fürdön gyógyulást kereső feleségéhez 1851-ben: „Kérdéd hogy élek? De hogy is jöhetsz te ilyen kérdésre, midőn képzelheted, hogy nálad nélkül csak fél ember vagyok, te vagy az én kiegészítőm. [...] Téged pedig fiaimmal együtt össze-vissza csókollak, ölellek, de hajh! csak látatlan karokkal. Építsd szorgalmasan egészségedet, s gondolj olykor olykor Édes Arám, lelkem forrón szerető Krizádra is.” (Kriza János levele Füzi Borbálának, Kolozsvár, 1851. aug. 15.)

„Hogy vagy? oly rég már, hogy semmit sem hallok felőled. De a mint mondák, ma hazajőnek Fjérék, s tőlük kétségkívül hallani fogok az én Tordán mulató szeretteimről. Mi elég jól vagyunk, mint lehetünk e fonák világban – s mint lehet az, ki megszokta veled együtt lakni, te lelkem élete! s oly soká kénytelen nélkülözni a te életadó társaságodat. [...] vagyok és maradok kifogyhatatlan lángolóssal Neked lelkemnek lelke örökre szerető férjed.” (Kriza János Füzi Borbálának, Kolozsvár, 1851. aug. 21.)

Évekkel később ugyanezt az érzést fogalmazta meg Kriza János, amikor tordai látogatásának elmaradásáért arra kérte feleségét, hogy a házigazdák előtt mentse ki, mivel számtalan otthoni teendője nem teszi lehetővé elutazását, hiába óhajtaná azt mindennél jobban. „[...] látom minden oldalról mily sok tekintetek igénylik honn léteimet, – meglehet az is, hogy vasárnap újra prédikálok, mert nem látom olyformán állni a segítséget Sándor elmente után, hogy mindent reájok hagyhatnék. Aztán Gróf Mikó vállalata iránt segédkezet nyújtani, éppen ma szólíta fel Jakab Elek. – Mikó Lőrincz mellett egy keveset segítnem kell a thékában – Hát a halottas könyv dolga, mit török-szakad el kell készítnem a Zsinatig – de miért számítsak neked mindent, az ki

legjobban tudod gondoktól halmozott fejem forrását, fővését – s ki fogsz engemet menteni Fekete néniék kedves háznépe előtt is, mert tudom, hogy mindamellett is, hogy hárman vagytok ott, engemet, negyediket is szívesen eltűrtek volna, annál inkább, mivel én Veled csak egy test vagyok, tehát tulajdonképpen nem szaporodott volna a szám.” (Kriza János Füzi Borbálának, h. n. [Kolozsvár], 1855. júl. 9. délben)

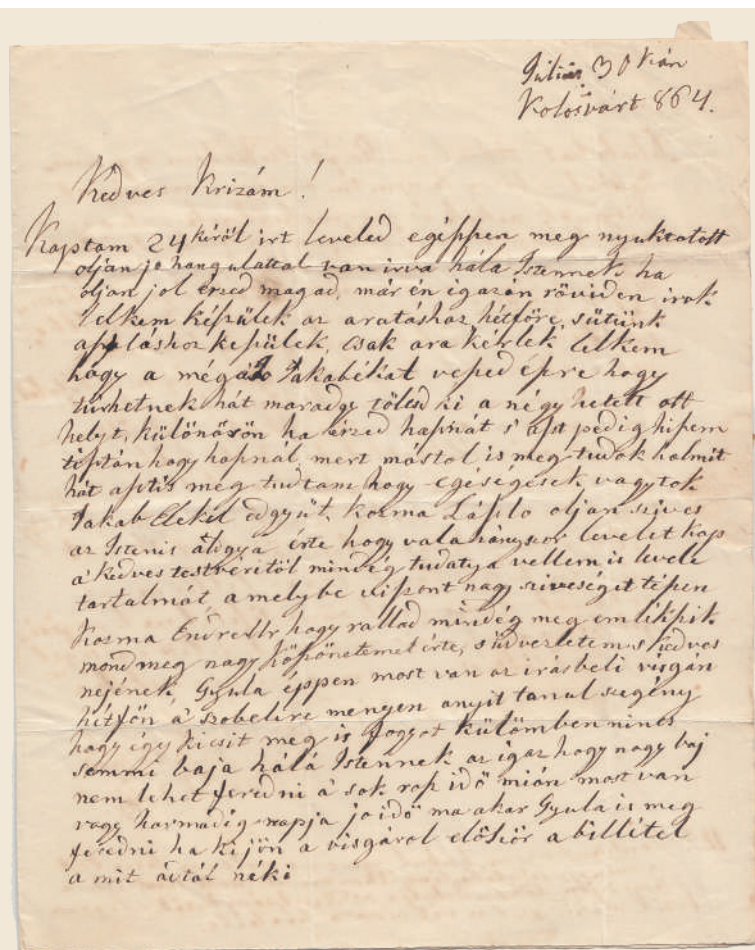
Leveleikben vissza-visszatérően annak is hangot adtak, hogy bár nem volna hőbb vágyuk, mint egymást látni, mégis lemondanak erről, és vállalják a másiktól való távolságot is annak érdekében, hogy szerettük jobb egészségben térhessen haza: „Egyébiránt, ha még egészségedre nézve üdvösnek látod, s kényedre maradhatsz, abba is beléegyezem, csak hogy tudjalak, és aztán lássalak is egészen felvidorulva, felépülve, mint egy bájos tündér lényt. Tiszteletünk, csókolunk titeket az illedelem szabályai szerint, illetőleg értve mindenkit, mint a szokás és divat

hozza magával. Téged pedig, titkon és nyilván csókol és ölel mód nélkül, a te szerető Krizád.” (Kriza János Füzi Borbálának, Kolozsvár, 1855. júl. 19.)

„Kedves Krizám! Kaptam 24^{kéről} írt leveled, egészen megnyugtató, oljan jó hangulattal van írva. Hála Istennek, ha oljan jól érzed magad! Már én igazán röviden írok, lelkem, készülék az aratáshoz, hétfőre sütünk, aszaláshoz készülék, csak arra kérlek, lelkem, hogy a még a Jakabékat veszed észre, hogy tűrhetnek, hát maradj, töltsd ki a négy hetet ott helyt, különösön, ha érzed hasznát [...] Gyula éppen most van az írásbeli vizsgán, hétfőn a szóbelire megyen, annyit tanul szegény, hogy egy kicsit meg is fogyott, különben nincs semmi baja, hála Istennek [...] Rózának mondd meg, hogy a kert oljan szép, azt hiszem, a Mózsai bácsi dicsősége [...] maradj még, lelkem, ha veszed észre hasznát, pedig oljan rég nem láttalak, hogy bizony, némelykor azt hiszem, hogy soha el nem telik az az idő, mit nélkülöd kell töltenem, addig is, míg ölelhetlek! Hát küldj, lelkem, legalább minden héten két levelet, hogy tudjak hogylétedről [...] mindenképp felett egészséget s jó időtöltést s ezer meg ezerszer csókolva, vagyok a sírig téged igazán s forrón szerető nő, a te Birid” (Füzi Borbála Kriza Jánosnak, Kolozsvár, 1864. júl. 30.)

„[...] hanem már mégis azt mondom lelkem, hogy ha már ott vagy, csak légy még ott, tán az Úristen felderíti az időt, pedig azt kéne, hogy írjam, hogy jöjj lelkem már haza, oljan erősen kívánlak látni, hogy azt már leírni nem tudom, s mégis azt mondom, maradj lelkem s töltsd jól az időt s használd a kúrát, hanem írk lelkem egy kicsit gyakrabban [...] leírhatatlan sokszor csókol téged, lelkem Krizám, a tégedet igazán és forrón szerető nő, Birid.” (Füzi Borbála Kriza Jánosnak, 1864. júl. 16.)

Testi bajait Kriza János ritkán emlegette, akkor is igyekezett tréfával elűzni fájdalmai komolyságát. Fiának 1874-ben ekként írt: „A reumám is nyugtalankodik, szaggatja lábaimat s én szíves örmest kibocsátanám, hadd menne világgá, de nagyon megszerette a püspöki apostoli hajlékot, s csupán félreértett ragaszkodásból nem akar ellábalni.” (Kriza János Kriza Gyulának, Borszék, 1874. aug. 5.)

Füzi Borbála levele Kriza Jánosnak, 1. oldal. Kolozsvár, 1864. július 30. [Magántulajdon, Budapest]

Kriza Gyula édesapjának ugyanezen időszakban írt levelében beszámolt a kolozsvári eseményekről (például a városon átvonuló hatalmas viharról) és külön a legkisebb testvéréről, Lenkáról, a család „házi pacsirtá”-járól. „Óhajtván várt levelét Szeredán kaptuk s örömmel győződünk meg soraiból egészségéről, s bár nem akadálytalan, de szerencsés útjáról, az ájtatos hívek hozsánáiról s diadalszekérről stb. A mi határainkon is átvonult a vihar [...] Csak ablak-lámpaüvegekben, épületekben stb. vagy 20000 ft. kárt tett. A sétátért legjobban megrongálta, mert ott dühöngött legnagyobb erejében. [...] Lenkáról, mint afféle önző ember, elfelejtkeztem múlt levelemben, most már nem hagyom ki, hiszen ő a mi házi pacsirtánk, csirikoló madarunk. Ő bizony olyan egészséges, mint a pinty; jár az iskolába, olvas, irkál, trillázik, sétál. Az apám levelében réávonatkozó passzus nagy örömet okozott a kis hamisnak. Én csak tanulatok rendesen. Egyébiránt mind egészségesek vagyunk. Kezeit csókolva maradok engedelmes fia Gyula.” (Kriza Gyula Kriza Jánosnak, h. n. [Kolozsvár], 1864. júl. 16.)

Bár kevés levél maradt fenn, a datálásból úgy tűnik, hogy bizonyos napokon akár több levelet is küldhettek egymásnak, és általában sűrű levélváltás zajlott a családtagok között. A szeretett személytől való távolság felerősítette, megerősítette és rögzítésre készítette a másik iránti érzelmeikről gondolkozó házaspárt. Hogy a kimondott érzés fontos lehetett évtizedekkel később is, jelzi, hogy a leveleket halálukig megőrizték, és azok csak később kerültek közgyűjteménybe, illetve magántulajdonba.

Kriza János halála után hagyatékának egy része Pestre került, a személyesebbnek ítélt rész Kolozsváron maradt. Minden jel arra mutat, hogy ez a személyes iratanyag leányágon öröklődött tovább, így először Kriza Lenkához és férjéhez Kovács János unitárius kollégiumi tanárhoz került. Az ő haláluk után pedig egyik gyermekük, Kovács Kálmán unitárius kollégiumi igazgató, majd az ő leszármazottai őrizték tovább. Azért lehetünk bizonyosak ebben, mivel Kovács Kálmántól több dokumentum, köztük az itt felhasznált levelek egy része is közgyűjteménybe, illetve Sütő Nagy Lászlóhoz került. Kovács Kálmánnak egyetlen felnőttkort megélt lánya

született, Kovács Margit (1910, Kolozsvár – 1982, Pécs). Ő és férje, Haász Tivadar Pécsen éltek, házasságukból nem született gyermek, és azt egyelőre nem sikerült kideríteni, hogy hagyatékuk (binnen feltehetően Kriza János életére és működésére vonatkozó iratokkal) kihez kerülhettek.

Amennyiben bárkinek tudomása volna Kovács Margit és Haász Tivadar örököseinek kilétéről, kérjük, jelezze az *Unitárius Közlöny* szerkesztőségének vagy a Magyar Unitárius Egyház Kolozsvári Gyűjtőlevéltárának, hogy felvehessük velük a kapcsolatot!

Felhasznált archív források

(A leveleket a mai helyesírás és központosítás szabályai szerint, a nyelvjárási jellegzetességek megtartásával közöltük.)

Magántulajdon

(Sütő Nagy László leszármazottai, Budapest – a levél digitalizált másolatban a Magyar Unitárius Egyház Kolozsvári Gyűjtőlevéltárában, Kriza János hagyatékában is megtalálható)

Kriza Jánosné Füzi Borbála levelei Kriza Jánosnak. Kolozsvár, 1864. júl. 16.; Kolozsvár, 1864. július 30.

Kriza Gyula levele Kriza Jánosnak. H. n. [Kolozsvár], 1864. július 16.

Petőfi Irodalmi Múzeum, Kézirattár

V. 5483/1. Kriza János levele Kriza Gyulának és Kálmánnak. Málnási fürdő, 1873. aug. 26.

V. 5483/2. Kriza János levelei Kriza Gyulának. Kolozsvár, 1858. dec. 28.; Borszék, 1874. aug. 9.; Borszék, 1874. aug. 5.

V. 5483/3. Kriza János levelei Kriza Jánosné Füzi Borbálának. Kolozsvár, 1851. aug. 15.; Kolozsvár, 1851. aug. 21.; Kolozsvár, 1851. aug. 23. reggel 10.30; h. n., 1855. július 9. délután; Kolozsvár, 1855. július 19.; Kolozsvár, 1855. július 23.

Évfordulók köteleznek!

Ünnepek minden hónapban akadnak, legyenek azok közösségek vagy családiak. Jeles napokat vezetünk táblázatokba, tartunk számon évről évre, hagyományként ápolunk és örökségként adunk tovább. Ezek ritmusa szab rendet hétköznapjainknak és életünk folyásának nemzedékeken keresztül. Észre sem vesszük, és mégis mennyire hiányoznak, ha netán kimaradnak a naptárból.

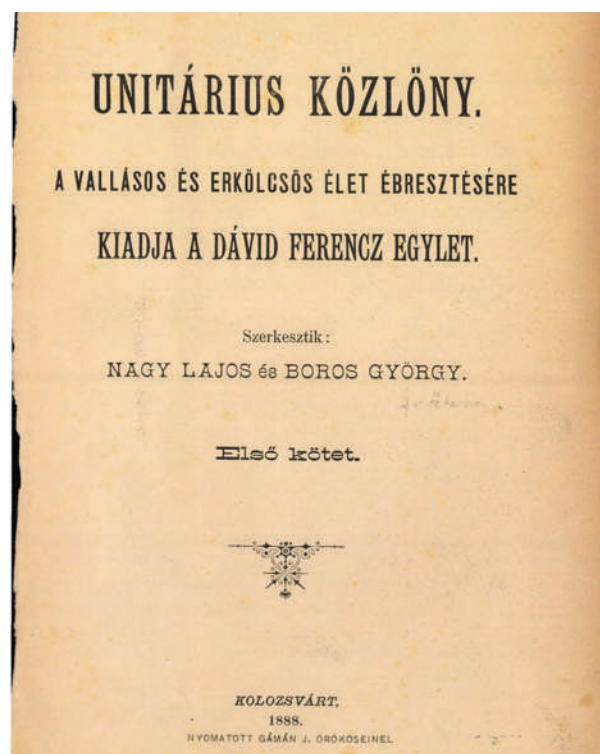
Jan Assmann, a kulturális emlékezet kutatója úgy véli, hogy három nemzedékig terjeszthető ki az az időszak, amíg a kultúra a kommunikáció által elérhető számunkra a közelmúlt élményei és az emlékezetünkben őrzött múlt révén. A meg nem őrzött, az elfelejtett vagy elfojtott múlt is szerepet játszhat benne. „Az egyes emberi élet a jövőnek mintegy háttal, a múlt felé tekintve zajlik: a jótéteményekért érzett hála kapcsolja a közösséghez, miközben tetteivel saját emlékművét építi. Az időben rejlő morál szerint a voltaképpen bűn nem a jövőre vonatkozó ígéret megszegése, hanem a tegnap elfelejtése” – írja Hidas Zoltán egy 2017-es cikkében.

E felejtés ellen munkál tavasz közeledtével a március ifjak merészsége és szabadságvágya

előtti tisztelgés. A magyar szabadság ünnepén, március 15-én kokárdát tűzünk kabátunk hajtókájára, zászlót lengetve vonulunk emlékhelyeinkhez koszorúzni és múltat idézni, a tizenkét pontot felolvasni vagy mai igényeinkhez, követeléseinkhez igazítva újrafogalmazni. Ilyenkor nem gondolunk még 1849 őszének gyászos történéseire, október 6-ra. Azóta nem engedünk a negyvennyolcból, és bár karunkban, markunkban ott rejtőzik a mozdulat, visszafojtjuk, ha söröskorsót emelünk, még akkor is, hogy tudjuk, eltelt már 150 év, mióta eleink megfogadták, hogy magyar ember sörrel nem koccint. A sérelmek rendjén nem mulaszthatjuk el szóba hozni immár 35 éve minden tavasszal a marosvásárhelyi „fekete márciust”, 1990. március 19–20-át, amikor rémes utcai összecsapások fagyasztották vérbe a szabadság 1989 decemberében meg tapasztalt közös eufóriáját.

E decemberi változásoknak köszönhetően ülhet 35 éves ünnepet számos intézmény és folyóirat. Nem mellesleg Magyarországon 1990-ben törvényrendeletbe foglalták, hogy március 15-e egyben a magyar sajtó napja, a cenzúra eltörlését ünneplendő. A *Helikon* és a *Látó* már meg is ülte indulásának 35. évfordulóját. Melléjük sorakozzon fel *Unitárius Közlöny*ünk is, hiszen hasonló évfordulót élhet meg, ez pedig emlékezésre kötelez! Az 1888-ban megindított unitárius lap 1948-ig működhetett és sok évtizedes kényszerítő szünetelés után 1990 júliusában indult újra. Rezi Elek 2000 januárjában „Folytatjuk!” – felszólítással tekintett bizakodóan a jövőbe. Az azóta megjelent évfolyamok méltó bizonyítékai annak, hogy a felszólítás és bizakodás nem volt hiábavaló, és ehhez a hatvanéves időszakhoz hozzáadva a közelmúlt immár három és fél évtizedét, az mindenképp öregbíti a lap jelentőségét. Az *Unitárius Közlöny* egyházi életünk, valamint unitárius közösségünk mindennapjait és jeles eseményeit a megemlékezés, az írás, a nyomtatás által őrzi meg az utókor számára. Emlékhely a szó szoros értelmében. Újraindulásának évfordulója a felejtés és emlékezés kettősségében teremt lehetőséget számunkra a mérlegelésre, és felelősséggel ruház fel, hiszen rajtunk, a *Közlöny* mai szerzőin (és olvasóin is) múlik, hogy a majdani századik évfolyamot hány újabb száz követi, és nemzedékek múltán lesz-e mit forgatni, lesz-e mire emlékezni.

| BERKI TÍMEA

A látás ellenére az életörömben gyökerezni!

Alfonsín Gergely Edó olthévízi unitárius családba született. Fiatalkori éveiben az Országos Dávid Ferenc Ifjúsági Egylet tagja volt. Nevével sokan a Monyómesék című könyv megjelenésekor találkoztak először, melyet fia, Márkus megszületése után írt. Aztán újabb, felnőtteknek szóló írásokkal jelentkezett. Legutóbbi, gyermekeknek írt monyós története 2024-ben jelent meg Nagy monyókönyv címmel. Önismereti munkába kezdett, és több képzés elvégzése után ma családállítással és LIP-állítással (Life Integration Process) foglalkozik. Spanyol férjével és középiskolás fiával Kolozsváron él. Őt kérdezte Sándor Krisztina.

Mit mondasz el magadról, ha bemutatkozásra kérnek?

Az attól függ, ki kérdi, milyen helyzetben és környezetben. Mivel az életem íve széles és kacskaringós, a végzetkaritástól a minisztériumi székig, egy, a kereskedelmi kamarának végzett projektől különféle iskolákig, feketén végzett mezőgazdasági munkától a könyvbe-mutatókig, és köztük még sok minden munkán, dolgon és feladaton keresztül vitt, ami most hirtelen eszembe sem jut, épp úgy mutatom be, ahogy jön, vagy ahogy tetszik. Azt azért meg szoktam említeni, hogy olthévízi születésű vagyok, meg hogy erdélyi, hogy egyik lábam székely, a másik szórvány, hogy jelenleg főleg Kolozsváron és Budapesten dolgozom állításvezető terapeutaként, de még van három másik fontos város, Nagyvárad, Csíkszereda és Bukarest, ahol gyakran megfordulok. No, meg hogy felnőtt fejjel megtanultam németül, a munkám miatt. Ha a családi helyzetem érdekel valakit, akkor elmondom, hogy van egy fiatal-emberre serdült fiam, van egy spanyol férjem, és van négy szőrös barátom, akik közül három cica, egy kutya.

A lélekkel foglalkozol, dolgozol. Meséskönyvet írtál, kicsiknek, nagyoknak. Hogyan határozod meg a hit szerepét az életedben?

Nem annyira a hit szót szoktam használni, mint inkább a bizalmat. A hit Isten ajándéka, áll sok unitárius templomban. Mégis, a hit mögött érzek egy okot, mintha valaki valamikor tett volna egy ígéretet, vagy mintha a kisgyerek reménykedne valamiben. Mintha lenne egy

tárgya ennek a hitnek. Nyitott szemmel járva a világban, olyan sok logikát nem látok ebben. Minden irracionális, semmi okom rá, hogy reménykedjek, semmi alapja annak, hogy valami fantáziált ígéretben higgyek. Mindezek ellenére bízni! Minden reggel úgy kelni fel, hogy IGEN! Annak ellenére, amit élek, látok és tapasztalok, akarni élni, látni és tapasztalni! Bízni abban, hogy az, aki idáig elhozott, majd a többi lépésemről is fog gondoskodni, annak ellenére, hogy csak egy akármilyen megnyilvánulása vagyok neki, pont úgy, mint az összes többi 9 milliárd ember! Mindenek ellenére bízni, menni tovább, élni, szeretni, lüktetni, felvetett fejjel nevetni, úgy, hogy az ember szíve közben folyton meg van hasadva! Mert látni azt is jelenti, hogy nem fordítom félre a fejem. A látás ellenére az életörömben gyökerezni! Igen, ez valóban ajándék. Ebben száz százalékosan egyetértek a hímezett unitárius terítőekkel. Ezt akarattal nem lehet elérni. A bizalom vagy van, vagy nincs a szívben.

Mit jelent számodra unitáriusnak lenni?

Azt jelenti, hogy modern ember vagyok, de úgy, hogy közben, paradox módon, hiszek Istenben. Az unitárius hit már-már a bizonytalanság, a kételkedés, az ateizmus határait seperi, mint ahogyan viccelődni is szoktunk ezzel, hogy egy az Isten, s az sem biztos. Van egyfajta filozófiai árnyalata, mintha ott ácsorognánk a megértés határán, egy lábbal az elemezhető, le- és körülírható fizikai, megnyilvánult világban, a másikkal pedig Isten misztériumának küszöbén, a megnyilvánulatlanban, az időn és téren kívülben, a lélekben. De mivel a lélek a mo-

der ember számára már-már ciki, ezért ez egy hűvös vallás értelmiségi köntösben. Mégis, számomra unitáriusnak lenni azt jelenti, hogy erdélyi vagyok, furcsa vagyok, akit még mindig nem sikerült megszokni (mármint az unitáriusokat), sem megérteni nagyon, tátott szájjal csodálkozó külföldieknek beszélni arról, miért is modern ez az unitárius hit. Végül is még csak erőlködni sem kell nagyon, és abba a mondatba, hogy egy az Isten, belefér Isten összes arca, belefér az összes istenhitem, bárhol is inspirálódtam felnőtt életem során. Hamvas Bélát idézve, a legnagyobb szám az Egy. És ebbe belefér az egész létezés.

Aki távolról lát, annak színes, különleges egyéniség vagy. Milyen vagy közelről?

Szerintem közelről is elég színes vagyok, de különlegesnek csak annyira különleges, mint, ahogy már fentebb említettem, az összes többi 9 milliárd ember. Amit csak azok láthatnak, akik már kerültek velem konfliktusba az, hogy a színek között van fekete, szürke meg barna is. Ezekről megfedkezünk, ha azt a képet kapjuk, hogy színes egyéniség. Bizony, van mindenféle árnyalatom és árnyékom is, de az a

jó hírem, hogy egyre jobban boldogulok velük, és most már például a szürkét vagy feketét semmi pénzért nem cserélném el valami szexi türkizre. Mert amikor fáradt vagyok, vagy le-tört, vagy bánatos, vagy épp csak egyedül szeretnék lenni, pont ezek a színek sietnek a segítségemre.

Családállítással és más, új módszerekkel segíted azokat, akik nyitottak az önismeret ezen útjaira. Hogyan látod: mi a legnagyobb akadály annak, hogy az emberek ezeket megismerjék, elfogadják?

Minden joguk megvan azoknak, akik óvatosak ezekkel a módszerekkel szemben. Van egyfajta spiriezo hullám, ami nagy csodákat ígér, s nagy átverések lesznek belőlük. Miután párszor megégeti magát az ember, óvatos lesz. De addigra elterjed a híre, hogy ez is csak egy hülyeség, legjobban visszamenni a jól bevált régi szokásokhoz és módszerekhez. Emellett azonban azt is látom, hogy igenis van nyitás, érdeklődés, csak még a bőség zavarában vagyunk, kapkodunk mindenhez, és idő kell, míg valakiben letisztul, hogy mit is szeretne. Ha valaki már elég bátor a valóság talaján maradni, s nem folyton valami nagy csodákról, boldogságokról, Eldorádókról álmodozni, az meg fogja találni a számára megfelelő terápiát, addig, amíg szüksége van rá. Caroline Mysst szabadon idézve, most éppen a túlterápiázás korszakát éljük, amikor ahelyett, hogy a terapeuta, akit hasonlítunk a révészhez, átevezne a kliensével a túlsó partra, ahol őt szépen kiteszi a saját életébe, beköltözik évekre a kliensével a csónakba. Ha valaki ilyen csónakosokat lát, normális, hogy szkeptikus lesz. Na de remélhetőleg egy idő után kinövik az emberek (mind a kliensek, mind a terapeuták) a csónaklétet, s jöhetnek az élet tágas partjai.

Mi volt a legnagyobb kihívás a szakmai életedben?

Amikor majd' negyvenévesen meghívást kaptam, hogy végezzek el egy képzést Németországban úgy, hogy pénzem sem volt, nyelvtudásom sem, és mindenféle szempontból lehetetlennek tűnt. Mégis, a meghívás után kilenc hónappal ott ültem a képzésen, nagyjából mindent értettem, amit a tanárom mondott, viszont beszélni nem tudtam. A képzés két éve

volt a legkeményebb lecke a mindentudó, okoskodó, állandóan közbekotyogó egóm számára. Megtanultam hallgatni. Megtanultam németül. Megtanultam úgy végezni az állítási munkát, hogy az itt és mostra koncentrálunk. A múltra mint múltra tekintünk, aminek szabadott pont úgy megtörténnie, ahogyan megtörtént, a jelenre mint a lélek misztériumterére, a jövőre pedig mint valamire, ami szintén tart felém, és amikor az intuíciónra hallgatók, akkor az is lehet olyan, amilyen: veszélyes, vad, kiszámíthatatlan és kontrollálhatatlan. Élhet. Élhetek. A csend lassan élettapasztalatommá vált, nem csak valami poétikus dologgá, ami jól néz ki egy haikuban vagy egy fotón, amin meditálok.

Ki a példaképed és miért?

Eddig még nem gondoltam a tanáromra úgy, mint példaképre, de igen, példaképem, ugyanis többször zuhant a semmibe, és mindannyiszor inkább a világi zuhanást választotta, minthogy kompromittálja a lelkét. Ő Wilfried Nelles, akinek pár könyvét már tizenöt évvel ezelőtt lefordították magyarra, most pedig ismét elkezdtek kiadni régi és új könyveit egyaránt. Ő az egyik legfrissebb, legemberibb ember, akivel valaha találkoztam. Miatta tanultam meg németül, miatta jártam ki kilenc évig képzésekre és akadémiákra Németországba, miatta alapítottam meg a Nelles Institut Transylvaniát, és kezdtem el a képzéseket.

Ilyen sok erő van az ő lelkében, vagy inkább azt mondanám, ilyen sok erő árad szét a világban egy emberen keresztül, akinek van bátorsága a Léleknek nem útját állni, hanem teljesen átadnia magát.

Az írás vagy az emberekkel való önismereti munka – ha választanod kell, mit tennél?

Ha választanom kellene, az utóbbit választanám, de közben fenntartanám a jogot, hogy időnként nyafoghassak és panaszkodhassak, hogy jaj, én szegény, nem írhatok! Igazából ez van most, keveset írok, mert olyan sok a csoportmunka, és időnként egy kicsit sajnálattom magam. Viszont az élő kapcsolatnak az intenzitását számomra semmi nem pótolja. Hogy arrogáns legyek (ez a színek közül vajon melyik is, talán valami szürkés-sárgás-lila?), a bölcsek nem írtak. Amikor szívvel-lélekkel benne vagyok a munkában, csodás gondolatok, képek, meglátások jönnek, és ilyenkor gyakran felkiáltok boldogan, na, ezt a nap végén leírom! De a nap végére már kinyiffanak, elfelejtem, és nem írom le. Egyre kevésbé bánom. Az élő szemmel, mosollyal, megnyíló szívvel találkozás kárpótol minden le nem írt szóért.

Mi lesz a következő könyved címe?

La taclale. Tavaly nyáron írtam meg. Ez életem első könyve, amit románul írtam. Az első, románokkal kapcsolatos emlékeimen keresztül egészen a felnőttkoromig egy könnyed, ugyanakkor néhol igenis elgondolkodtató, szembesítő, akár vitára készítő könyv arról, hogyan tanultam meg olyan jól románul. A *la taclale* apró-cseprő dolgokról csevegést, dumálást jelent délen, Bukarestben. A takla török szóból ered, aminek a jelentése bukfenc. A könyv alcíme *Egy magyar nő bukfencei a román nyelvvel.* Remélem, rábólint a kiadó, és valamikor a nyár folyamán már csemegézhetnek a románul tudó magyar olvasóim is.

Miért ne lehetnék unitárius is kicsit...?

Jellemző módon versbe torkollott már az az internetes üzenetváltás is, amelyben beszélgetésünk praktikus részleteit egyeztetjük (alább természetesen közöljük a mintegy mellékesen született haikut). Laczkó Vass Róbert sokoldalú és népszerű személyisége Kolozsvár kulturális életének, aki ezer szállal kötődik az unitárius egyházhoz annak ellenére, hogy katolikusnak vallja magát. Meggyőződése, hogy mindannyian ugyanazt az Istent keressük, csak épp különböző utakon. A kolozsvári Állami Magyar Színház színészeivel Koncz Attila beszélgetett.

Annyi mindennel foglalkozol, olyan intenzíven vagy jelen Kolozsvár és szinte egész Erdély életében, hogy felsorolni sem egyszerű ezeket a szerepvállalásokat. Mi áll a közép-pontban?

Ha valamilyen meghatározást adni kell, egy percre sem kétséges, hogy életem a színház körül gravitál. A többit nevezhetjük hobbinak, passziónak, mindegyik bennem van, illetve kívánczik belőlem, de a színművészet a legfontosabb. Alapvégzettségem szerint egyébként tanító vagyok, egy ideig tanársegédként oktattam az egyetemen, illetve vannak magántanítványaim is. Ha mindezt egyetlen definícióba kellene beleprésem, azt mondanám: „emberekkel táncoló” – az ismert Kevin Costner-film, a *Farkasokkal táncoló* analógiájára.

Vagyis szeretek az élet legkülönbözőbb területein kapcsolatba kerülni embertársaimmal, a szakmában és azon kívül, kipróbálni, hogyan tudok viszonyulni számomra ismeretlen közegekhez.

Amikor a pályaválasztáson gondolkodtam a régi világban, 1989 előtt, már akkor csupa olyasmi vonzott, aminek köze van az emberekhez. Egyik nagybátyám például orvos volt, ezért felmerült annak az iránynak a lehetősége. Volt a környezetemben egy olyan nagy hatású lelkész, aki ma is példakép számomra: Márkus András, aki azóta Órkőre került, és a cigánypasztoráció kiemelkedő alakja. A sógorom tanár volt, akitől nagyon sokat tanultam nyelvről és irodalomról. Nem véletlen tehát, hogy végül olyan pályára kerültem, amely az emberekről szól, velük és értük – a színházban ráadásul az előbb említett szerepek közül bármelyiket eljátszhatom, mostanában pedig kimondottan sok lelkész figurája talált meg.

Nem jár kockázatokkal és mellékhatásokkal ez a fajta nyitottság az emberek irányában?

Szeretek egyedül lenni, de nehezen viselem a magányt. Szeretek befelé létezni, a legbelül lévő dolgokkal foglalkozni, de közben hiányzik, ami rajtam kívül van. Ha egy szentírási fordulattal akarnám ezt kifejezni, arra hívatkoznék, hogy Isten saját képére és hasonlatosságára teremtette az embert – hát kiből kereshetném inkább Istent, mint azokban, akik hitünk szerint ugyanúgy néznek ki, mint ő maga, de legalább egy-egy kis istenarc van bennük eltemetve? Nekem tehát nem kell ke-

resnem Istent, mert az, hogy az emberek között létezem, és velük foglalkozom, nem pedig valamilyen tárgy legyártásával vagy valamilyen gondolat csiszolgatásával, azt jelenti, hogy rajtuk keresztül napi kapcsolatban vagyunk.

Ez persze összeütközésekkel, súrlódásokkal jár, lelkileg és testileg egyaránt, az ízületek és az agysejtek megerőltetésével, akár pusztulásával. Az emberekkel való foglalkozás hatalmas felelősség, ha nem nyújtod a száz százalékot, ha képtelen vagy rá, az nagyon lehangoló, már-már halálfélelemmel jár, mert úgy érzed, felelős vagy a másikkért. Ezeknek a szakmáknak komoly hátulütője, hogy könnyebb belefutni a féltékenységekbe, a rosszindulatba, a hálatlanságba. Mert az ember hiába jó alapvetően, ha a kontextus játszva gonosszá teszi: amikor hatalmi pozícióba, mások fölött döntési helyzetbe kerül, jellemző módon a saját hasznára cselekszik, és nem a másikat keresi.

Nem tudom, ezt honnan tanuljuk, de már gyermekkorban bennünk van. Köztem és a bátyám között egy év csak a korkülönbség, és emlékszem, amikor almát kaptunk édesanyánktól, rögtön mondta nekem, hogy hasonlítsuk össze, melyik nagyobb, melyik pirosabb egy árnyalattal, és mindig meggyőzött engem, hogy a kisebb a nagyobb, a zöldebb a pirosabb, sőt a végén még én éreztem megtisztelve magam... Ha így szocializálódunk, vagy ahogy édesanyám szokta mondani: ha nem üti meg a fenekünket néhány küszöb, ez a gonosz vonás fel erősödik bennünk.

A színházban egyébként megdöbbentő tapasztalat, hogy a leggonoszabb embernek is meg lehet találni a motivációjában a racionalitást, sőt a maga sajátos igazságát – a legfelháborítóbb gonoszságban is megbújik egy pici jóindulat és szeretet. Mert ha nem így lenne, csak sematikus figurákat játszhatnánk. És persze fordítva ugyanúgy igaz: nincs az a szent, aki ne bukott volna el életében, ne szorulna kegyelemre, könyörlésre, megbocsátásra és segítségre. No, nem azért, mert ez a mi sajátos narratívánk, akik Isten közelségében élünk, hanem mert lépten-nyomon ezt tapasztaljuk.

Ez a nagyon komoly erkölcsi alapállás, amit akár szigorúnak is minősíthetnék, hogyan

hozható összhangba a hétköznapiok kényszerű megalkuvásaival?

Szomorú dolgot mondok: sajnos én sem pont úgy élek, ahogyan gondolkodom. Az emberben ugyan ott a vágyakozás a szebbre, a jobbra, a tökéletesebbre, körülményeink azonban nagyon sok kompromisszumra kényszerítenek. Egyszerűen nem olyan közegben mozgunk, ami teret engedne a magasztos ideáloknak – utópisztikus elképzeléseket dédelgetünk, miközben az életünk inkább disztópikus... A kényelem szeretete, a félelem mások megbántásától olyan megalkuvásokra sarkall, amelyeket utólag saját magunknak sem szívesen vallunk be. Konformizmus, idomulás – legyünk inkább simulékonyak, ne sértsük se magunkat, se más, ahelyett, hogy fejfel mennénk akár a falnak saját etikai meggyőződésünk jegyében.

Valahogy így gondolkodom a háborúról is, ami pár éve a szomszédunkban zajlik. A halott hőssel van nekem dolgom, vagy inkább az élő elbukóval, aki kész a kompromisszumra? Ami engem illet, nagyon tisztetem az életet. Vallom, hogy az élet megmentése érdekében kétes kompromisszumokat is érdemes megkötni, mert egy halott ember nem tudja továbbvinni sem az igazát, sem annak védelmét, de magát az életet sem. Egy bukott hős viszont legalább az életet igen, és alkothat később valami olyat, amiben ott lesz a végső igazság csírája.

Az efféle igazságok megfogalmazása leginkább talán a költészet feladata...

| Fotó: Biró István

| Fotó: Biró István

Lehetséges, én azonban nem akarok költőként a kánonba betörni, és ez óriási szabadságot ad. Nem köt annak a terhe, hogy olyasmit kellene letennem az asztalra, amit előttem még senki, hanem játszhatom a formával, a gondolattal. Tudok akár ódivatú lenni, mert lehet, hogy egy téma éppen azt kívánja meg. Egyébként is valom, hogy a vers maga elsősorban dalszöveg, hiszen a líra eleve hangszer. Nekem szabad játszani a rímekkel, a nyelv szépségeivel és bravúrjaival, nem kell feltétlenül okosnak lennem. Vannak persze itt-ott sajátos jelentéstartalmak elrejtve ezekben az irományokban, de nem kell abszolút 21. századi nyelven fogalmaznom. Nem tartom magam költőnek – bár ez most már inkább álszerénységnek hangzik több verseskötet megjelenése után. Amit viszont minden körülmények között vállalok, hogy kiruccanás a rutinból: olyan örömmel, felszabadulással és egészséges büszkeséggel jár egy-egy vers megírása, mint amit az édesanyák érezhetnek a szülés kínjai után. A költeményekben ugyan ott vannak elrejtve az általam megélt tapasztalatok, de ezt a legkevésbé sem érzem magamutogatásnak, mindenki megtalálhatja bennük a maga történetét. Amikor beugrik – mondjuk – egy érdekes szókapcsolat, elkezdek rajta gondolkodni, lépésről lépésre alakítom, és mindvégig azt érzem, hogy közben kapcsolatban vagyok valami nem e világgal – ez a vertikálitás az, ami a legnagyobb örömet okozza.

Személyes életedben hogyan jelenik meg ennek a vallásos tapasztalatnak egy sajátos

aspektusa, az intézményes egyházhoz tartozás?

Valaki egyszer azt mondta nekem: te tiszteletbeli unitárius vagy – ami nagyon jól esett. Hadd mondjak el egy történetet. Édesanyám a világjárvány óta keveset mozdul ki, nem megy el a templomig, hanem nézi a közvetítéseket, mindenfélét. Amikor beszélünk telefonon, kérdelek tőle, hogy mit csinál, és sokszor az a válasz, hogy nézi a misét. Milyen misét? – kérdezek vissza, amire rávágja, hogy unitáriust. De hát náluk istentisztelet van, te meg ráadásul katolikus vagy – emlékeztetem, de őt ez egyáltalán nem hozza zavarba, és visszaválaszol: – Nem baj, mindenkinek egy az Isten. Nos, ez a nagyon kedves, földhözragadtságában magasan szárnyaló gondolat, hogy mindenkinek ugyanaz az Istene, amit én is vallok. Tömören ezt úgy tudom kifejezni, hogy egy az Isten, ami egyszersmind az unitáriusok jelmondata – bár más teológiai jelentéssel –, de ebben az összefüggésben számomra azt jelenti: az én Istenem a tiéd is, a tiéd az enyém is, és a kettő ugyanaz. Rengeteg unitárius barátom van, akik engem befogadtak, szeretnek. Sokszor fordulok elő a közösségben, előadást tarthattam Kolozsváron a belvárosi templomban. Nem látom okát, miért ne lehetnék unitárius is kicsit – beleszövedtem ebbe a történetbe. Annak idején Székelyudvarhelyen ministráltam, de rendszeresen jártam az unitárius és a református templomba is. Hajtott és még mindig hajt a kíváncsiság, hogy az emberek különféle helyeken és utakon miként keresik ugyanazt az Istent, hiszen – némileg átalakítva az ismert mondást – a hozzá vezető utak kifürkészhetetlenek.

Laczkó Vass Róbert

Haiku

*semmit nem hagyunk
holnaputánra hiszen
holnap meghalunk*

Az üzenet ott születik meg

2015. március 27., 10 óra. Ekkor szólalt meg először a Vox FM rádió 88,6 MHz-es ultrarövid hullámhosszán a Hit-világ, a Székelykeresztúri Egyházkör által működtetett, hetente, péntekenként jelentkező egyórás vallásos témájú rádióműsor. Koppándi Júlia Mikó Ferencsel és Szabó Előddel a tízéves évforduló alkalmával beszélget a rádiózásról, jelenről és jövőbeli tervekről. Ferenc a kezdetek óta állandó, lelkes munkatársa a műsornak, Előd pedig a legfiatalabb ebben a vállalásban, két éve együtt tervezik és vezetik a hit világának eme különös szegletét.

A *Hit-világ* idén ünnepli tízéves évfordulóját. Az elmúlt években Lőrinczi Lajos, az egyházkör espereseként, ifj. Szombatfalvi József technikai munkatársként, Sipos László és Szász-Cserey Katalin műsorvezetőként dolgozott azon, hogy ez a műsor élő valóság maradjon. A benne elhangzó beszélgetések célja közelebb vinni a hallgatósághoz az unitárius hit világát, megismertetni gyülekezeteinket, azok tevékenységét. Mindemellett közös gondolkodásra, minőségi és őszinte eszmecserére próbálják hívni a meghívottakat és hallgatókat egyaránt.

Mondj, kérlek, három szót, ami jelenleg a műsort jellemzi.

M. F. Bizsergés, öröm, kitartás. Bizsergés az a felfokozott állapot, amit a műsor kezdete előtt egy órával érzek, annak az izgalma van benne, hogy vajon sikerül-e átadni az üzenetet a hallgatóknak. Öröm azért, mert ezzel az üzenettel mindig oda akarok kilyukadni, hogy az élet öröm, élni jó. A kitartás pedig azért jutott eszembe, mert ezek olyan célok, amik nem egyik pillanatról a másikra valósulnak meg. Kitartás kell ahhoz, hogy ez az üzenet átmenjen. Folyamatos munka, a hallgatókkal együtt, izlelgetni, beszélni róla, megélni, vagy esetleg ellentmondani nekik, kérdéseket feltenni.

SZ. E. Életszerű, spontán, toleráns.

Változott-e, árnyalódott-e a rádióműsor szerepe, küldetése az évek során?

M. F. Igen. Az elején azt sem tudtuk, hogy eszik-e vagy isszák. Az első hónapokban tanultuk, hogy mi fér bele, mire kapható a hallgatóság. Azért változott, mert mi változtunk. Meghallgatva a kollégák visszajelzését, az igénye-

ket, ügyesebbek lettünk. Volt egy időszak, amikor sokkal elszántabban és sokkal merevebben akartunk bizonyos dolgokat megmondani, kimondani. Emlékszem olyanra, hogy beszéltem a meghívottal, és a témával kapcsolatban szinte megszabtam neki, hogy hová szeretnénk eljutni a beszélgetés végéig. Ebben sokat változtunk. Úgy megyünk be a műsorba, hogy a témát tudjuk, de a végső következtetésekre nyitottak vagyunk. Az üzenet ott születik meg, abban a hangulatban, abban a bizsergésben.

SZ. E. Nem vettem részt a rádióműsor első nyolc évének alakulásában, nem tudok erről nyilatkozni. Mai küldetését viszont abban látom, hogy pénteken, hétköznapi órában olyan hallgatókat érjünk el vallásos üzenettel, akik nem feltétlenül fekszenek és kelnek az egyházi közösségben. Természetesen az egyház hűségese önkénteseire, támogatóira is tekintettel vagyunk közben.

Hogyan lehet frissen tartani ezt a műsort, folyamatosan új témákat behozni, hogyan születnek a tartalmi ezeknek az alkalmaknak?

SZ. E. Nagy kihívás, hogy új meghívottak és új üzenetek, témák szólaljanak meg a műsorban. Kitalálni az újat, frisset mindig nagyobb feladat, mint levezetni magát a műsort. Azonban az egyházi, vallásos üzenethez illő módon sokszor nem kell újat feltalálni, hanem csak rendszeresen és sokféle hangon, színben kell elmondani a régit, az örökkévalót.

M. F. A tartalom elsősorban a meghívottnak köszönhetően lesz friss és újszerű, az alapján, amit a vele való beszélgetésből ki tudunk hozni.

A kihívás és időnként az elakadási pont, az a téma és a meghívott kiválasztása. Előddel igyekszünk előre dolgozni, hosszabb névlistát összeállítani esetleges meghívottakról. Ugyanakkor a hallgatóság és a lelkesi közösség is jön néha ötletekkel. Ennek örülünk a leginkább.

Mitől különbözik ez a műsor más vallásos műsoroktól?

M. F. Nem volt célunk, hogy másak vagy különlegesekek legyünk. Ennek ellenére azért lett kicsit más, mert Székelykeresztúrhoz és környékéhez köthető. A legnagyobb ütőkártyája a személyes volta, az, hogy akik a rádióműsor-

Szabó Előd és Mikó Ferenc

ban vannak, azokat a hallgatók nagy része ismeri. Ismernek minket is, műsorvezetőket, tudják az élettörténetünket, ezért az, amit mondunk, hiteles, ez pedig számunkra igen nagy érték. Tudják, hogy amiről beszélünk, azt meg is éljük.

SZ. E. Meghívottjainkkal sokszor gyermekkorból, hétköznapi életből indulunk el, és onnan próbálunk összekapcsolódni a vallásos üzenettel. Igyekszünk egyensúlyban tartani a vallásos témákat más, aktuális, érdekes kérdésekkel, hogy ne riasszuk el a munkában, a hétköznapiakban sodródó hallgatókat. Arra akarunk ráébreszteni másokat, hogy a vallásnak az élet minden területén van mondanivalója.

A hivatásod gyakorlásának igen színes palettáján miben más ez a szolgálat, és mi az, ami annyira jó benne, hogy ilyen hosszú-hosszú ideig kitartottál mellette, és ahogy sejtem, ki fogsz tartani a következőkben is?

M. F. Ennek a szolgálatnak az egyik legnagyobb ereje abban rejlik, hogy önkéntes. Nem köthető javadalmazáshoz, előléptetési lehetőséghez. Nincs benne érdek, tiszta tudott maradni. A másik dolog, az, hogy senki se szól bele, azaz nincs benne szigorú kontroll. Megmaradt valódi játszótérnek, ahol másokhoz tudunk kapcsolódni. Nemcsak arról van szó, hogy egy legót összerakok, és utána megcsodálom, az egy statikus dolog. Ez viszont egy olyan csodálatos tér, amibe mások is bekapcsolódhatnak. A meghívottakkal, a munkatársakkal, a hallgatókkal való együttműködés révén tudunk fejlődni és szárnyalni. Meg tudtunk győzni másokat is, támogatókat, hogy van ez a gyönyörű álom, és ezt sikerült úgy megfogalmazni, hogy mások is beálltak mögé, és nem korlátoznak, hanem támogatnak és buzdítanak. A hallgatók és a kollégák biztatása oda vezetett, hogy a kezdeti, akár anyagi vagy szervezési kérdéseken is át tudtunk lépni, és mindegyre arról győz meg nemcsak rádiószinten, hanem egyházi szinten is, hogy ha van egy csodálatos szép ügy, akkor kitartással meglesznek hozzá az anyagi feltételek, és meglesznek a támogatók, és igenis az élet erről szól, az örömről, és ha ezt tudjuk eléggé sugározni, akkor nem lesz semmilyen akadály. Talán ez az igazi ihletforrás. Talán ez az igazi örömforrás.

A tíz év alatt valószínűleg számos érdekes történettel gazdagodtál. Mi volt a legmeghatóbb, vagy leginspirálóbb élményed a műsor készítése során?

SZ. E. Örvendek, hogy jó barátommal, Mikó Ferencsel együtt dolgozhatok. Sok beszélgetés alkalmával számomra ismeretlen vendégeket szólaltathatok meg, élettörténetük őszinte felélevenítése sokszor túlmutat a személyes életútjukon, nemzedékek közös sorsára világít rá.

Jó ugyanakkor érezni a rádió munkatársainak a figyelmességét, támogatását, fogadni pozitív visszajelzésüket.

Jelenleg mi a rádiónak a legnagyobb kihívása, és miben tudunk mi hallgatók, titeket támogatni segíteni?

SZ. E. Számomra a technikai ismeretek hiánya okozza a legnagyobb nehézséget. Nem vagyok műszaki beállítottságú ember, ezért sok műsor kellett elteljen addig, hogy legalább egy technikai bakit ne ejtettem volna, ma is nagyon kell koncentrálni erre a területre.

M. F. Egy hosszú-hosszú autóúton Budapestről Kolozsvárra éjszaka utazva a rádióban hallottam egy anyák napi műsort, amiben lejátstak egy zeneszámot. Hosszú utánajárás után derítettem ki, hogy a Misztrál együttes *A királyfi három bánata* című számáról volt szó. A gondviselés úgy hozta, hogy az együttes egyik tagjával, Heinczinger Mikával röviddel ezután Énlakán volt szerencsém megismerkedni, és behívtuk egyik műsorunkba beszélgetni. A párom tudomást szerzett erről a műsorról, belehallgatott, és mivel nagyon megtetszett neki, felvette velem a kapcsolatot. Innen indult a történetünk. Úgyhogy ilyen csodálatos és szeretetteljes mellékhatásai is lehetnek a rádiózásnak. A legkellemetlenebb az volt, amikor hosszú szervezési munka eredményeként úgy döntöttünk, hogy Kiss Dénes szociológust telefonon fogjuk bekapcsolni a műsorba. Egy nagyon érdekfeszítő tanulmánya kapcsán akartam egy órán át beszélni vele, de minden erőfeszítés ellenére ott helyben, az élő műsorban derült ki, hogy a technika cserben hagyott, és bár Dénes a vonal túloldalán ott volt, senki sem hallotta, amit mond. No, nekem úgy kellett végigbeszélni azt az egy órát, hogy édes keveset tudtam a témáról... de menteni kellett a menthetőt.

M. F. A legnehezebb feladatunk eljutni mindazokhoz, akik ilyen jellegű egyházi tartalomra és egyházi üzenetre nyitottak, és szeretnének minket hallgatni. Sokat segítene, ha ebben lennének minél többen segítségünkre. Eljuttatni, továbbadni annak a hírét, hogy létezik egy ilyen unitárius rádióműsor. Az is segítene, ha lenne egy olyan munkatárs, aki az előkészítő és népszerűsítő munkába be tudna kicsit kapcsolódni. Nekünk motiváló erő a műsorvezetéssel járó bizsergés, adrenalin, de a háttér-munka nem mindig ilyen motiváló.

Hogyan tovább?

SZ. E. Energiára van szükség a jelenlegi ritmus és színvonal fenntartásához, de természetesen kell növekedni, fejlődni is. Érdekes lenne legalább időnként párbeszédet folytatni a hallgatókkal, ezáltal is hangsúlyozva, hogy az egyház nemcsak kijelenteni, megfogalmazni, utasítani tud, hanem sokszor kíváncsi, nyitott, rugalmas, és mindig alkalmas közeg az értelmes és kulturált vitatkozáshoz.

Szeredai Irma

Szeredai Irma 1944 februárjában született Marosvásárhelyen. A marosvásárhelyi unitárius egyházközség tagja gyermek- és ifjúkorától. Közel négy évtizedet, 38 évet dolgozott a helyi Nemzeti (későbbiekben Kereskedelmi) Bankban.

1958-ban huszonnyolc társával együtt konfirmált a Bolyai téri unitárius templomban, pünkösdkor, „ahogy annak idején szokás volt az unitáriusoknál” – mondja.

Nehezen élte meg a vásárhelyi unitárius közösség két külön gyülekezetre való szakadását, hiszen a „felső templomban” – így nevezi – konfirmált, kötött házasságot, lányát ott keresztelték és ott is konfirmált. De a kezdeti nehézségek ellenére, lelkes, aktív tagja lett a Kövesdombi Unitárius Egyházközségnek. Állandó támogatója lelkieken és anyagiakban egyaránt. Több mint tíz évig volt a helyi nőszövetség elnöke, szeretetteljes és türelmes irányítója.

Az 1990-es évek végétől az Unitarcoop Alapítvány (a két vásárhelyi egyházközség közös szociális alapítványa) keretében működött egy idős és középkorú hölgyekből álló irodalmi kör, szavalókórus, amelynek Irma néni is tagja volt. Ezeken az alkalmakon verseket olvasott fel, vagy azokat másoknak kiosztva interaktívabbá

tette az előadást. Máskor költőinknek, történelmünk nagy alakjainak rövid életrajzaival készült. Sok szép irodalmi műsort szerveztek, ezeket nemcsak Vásárhelyen adták elő, hanem Erdély több unitárius gyülekezetében is.

Irma néni nagyon gazdag könyvtárának darabjai nem porosodnak, most épp legkedvesebb írója, a kerekén kétszáz éve született Jókai Mór *Egy az Isten* című regényét olvassa. A versek közül Áprily Lajos költeménye, a *Tavaszi temetőben* a kedvence.

„Azt üzenem a mai fiataloknak, hogy ha nem is minden vasárnap, de azért egy hónapban egyszer eljöhetnének a templomba, mert nagyon hiányoznak a közösségből. Akkor szép minden gyülekezet, ha ők is ott vannak.”

Az egyházközség vezetősége, lelkésze e kis bemutatóval is köszönetet mond Irma néni önzetlen, közösséget építő és megerősítő szolgálatáért. Isten éltesse őt erőben és egészségben!

| KECSKÉS CSABA

Szavalókórus Nagyenyeden, Szeredai Irma jobbról az első

Házasság hete Nyárádszeredában

Ötödik alkalommal szervezték meg Nyárádszeredában a házasság hete elnevezésű rendezvénysorozatot, amelynek keretében február 10–14. között minden nap előadásokkal, interaktív foglalkozásokkal, beszélgetésekkel vártuk az érdeklődőket. Örömrökre szolgált, hogy idén is ökumenikus összefogással sikerült megszerveznünk a programokat – az unitárius és református gyülekezetek, valamint a Gondviselés Segélyszervezet együttműködésében.

A házasság hete elnevezésű kezdeményezést 1997-ben Richard és Maria Kane indította útjára az Egyesült Királyságban. A rendezvénysorozatot azóta minden év februárjában számos országban megtartják, felhíva a figyelmet a házasság fontosságára. Az esemény idei mottója: *Beszélgetsetek a házasságotokért!*

Február 10-én Bakó Marika lelkigondozó tartott interaktív műhelymunkát pároknak, *Beszédünk közel hoz egymáshoz vagy eltávolít?* címmel. A jelenlévők kipróbálhatták a párkapcsolaton belüli kommunikáció különböző formáit, és együtt gondolkozhattak azok eredményességén vagy éppen félreérthetőségén.

Másnap eltérő korosztályokat képviselő házaspárok meséltek házasságuk különböző időszakairól, mélységekről és magasságokról.

Február 12-én *Szülői minták házasságunkban* címmel hangzott el Miklós Csongor pszichológus előadása azokról a sémákról, amelyeket a legtöbbször tudtunkon és akaratunkon kívül „örökítünk” tovább párkapcsolatunk különböző területein, mint például a konfliktuskezelést, a szerepeket, a gyermeknevelési módot.

Február 13-án a *12 dolog, amit tudnom kellett volna házasság előtt* című előadás hangzott el Farkas Orsolya iskolalelkész és Palkó Zalán unitárius lelkész közreműködésével. A Gary Chapman által összeállított tizenkét pontos lista azokra a sokszor hétköznapi apróságnak tűnő tényezőkre hívja fel a figyelmet, amelyek próbára teszik a párkapcsolatokat.

Az idei rendezvénysorozatot a *Forrás a küszöb alól* igei gondolat jegyében megtartott zenés istentisztelet zárta, Buzogány-Csoma István szentivánlaborfalvi unitárius lelkész szolgálatával.

A házasság hete rendezvény célja megerősíteni az egyház által elismert párkapcsolatokat, tudatosítva a felekben azt, hogy azok folyamatosan fejlődnek, sikerességükért pedig tenni kell. A jelenlévők megerősödtek abban, hogy milyen fontos a kommunikáció, az empátia, a mély beszélgetés. Rendezvényünket azzal a reménységgel zártuk, hogy Isten segédelmével jövőben ismét megszervezhetjük az újabb kiadását.

Az ő áldása legyen a házasságokon!

| KISS ZSUZSÁNNA

Kórházlelkészi szolgálat

Kolozsvár, Bodor Piroska

telefonszám: 0740 634 723

e-mail: bodor.piroska@unitarius.org

Marosvásárhely, Pavelka Attila

telefonszám: 0723 515 921

e-mail: pavelka.attila@unitarius.org

Sepsiszentgyörgy, Buzogány-Csoma Csilla

telefonszám: 0742 512 574

e-mail: buzoganycsoma.csilla@unitarius.org

Székelyudvarhely, Sipos Mónika Rebeka

telefonszám: 0757 345 367

e-mail: sipos.monika@unitarius.org

Februári szomszédolás

ADORJÁNI GYÖNGYVÉR

*Hogy az
együttlét ne
legyen
unalmas.*

A kicsiny sepsiszentkirályi nőszövetség erőfelesztésének köszönhető, hogy a 2024. február 15-i találkozás Árkos, Kálnok, Sepsikőröspatak és Sepsiszentkirály nőszövetségi tagjaival maradandó emlékké válhatott.

Röviden számot vetettem Szentkirály múltjával, szokásaival, arra voltam kíváncsi, hogy mi is történt ezelőtt az 1950-es vagy akár az 1960-as években. Hogy is töltötték az asszonyok, a férfiak a téli estéket? Volt egyáltalán szomszédolás, és lehetőség egymás gondjaiba betekintést nyerni? Az emberek esténként szívesen bekopogtak egymáshoz, az asszonyok gyapjút fontak, beszélgettek, és közben kézimunkáztak. Ősszel a frissen szedett kukorica bekerült, majd amíg az udvaron vagy a csűrben bontották, addig be-

szélgettek. Nyári délutánonként a kapuba ültek a padra, és ott beszélgettek. A múlt szép emlékei ezek, melyekre lehet a jelent építeni. Most már a nőszövetség asszonyaival is lehet, hiszen elhatározták, hogy három más nőszövetség asszonyait hívjuk meg szomszédolni.

Hogy az együttlét ne legyen unalmas, a csütörtöki találkozásokon kis műsorral készültünk, aminek a megírását szívesen vállaltam. Rövid farsangi jelenettel próbáltuk megörvendeztetni vendégeinket. Természetesen, ők is hozták magukkal a jókedvet, és verssel, énekkel, humoros kis történet felolvasásával készültek. Isten gondviselését Szabó Adél kálnoki lelkész imába foglalva köszönte meg. Öröm volt végignézni az asszonyokon, akik a kissé zord idő ellenére is eljöttek „szomszédolni.” A szentkirályi asszonyok vendégszeretetükről újból bizonyosságot tettek a finom töltött káposzta és a fánk készítésével, amelyek illata már belépéskor csiklandozta vendégeink orrát. Olyan volt ez a találkozás, mintha a körli nőszövetségi találkozó előzetese lenne, hiszen szép számban találkozhattunk egymással több településről érkezőkként. A finom töltött káposzta elfogyasztása után – mert a fánkot már eközben eddegéltük – sor került a tombola sorsolására. Ez volt a legizgalmasabb rész, amikor ősz hajú nagymamák figyelték: kinek lesz szerencséje? Azt is tudtuk, nem minden tombolaszám nyerő, de valamit mégis mindenki vitt haza: hazavitte a szeretetet, a mosolyt, az ismerős arcok emlékét, az újabb emberek megismerésének élményét. Mennyi mindent lehetett haza vinni! A legfőbb mégis az a felismerés volt, hogy „milyen jó volt szomszédolni”!

Nagyon reméljük, hogy ennek még lesz folytatása, és alkalom adódik újra valahol máshol szomszédolni. A szentkirályi nőszövetségünk az idén ősszel betölti a 18. évét, de már 16 éve gyakoroljuk ezt a „szomszédolást”, vagyis, hogy mi hívunk vendéget, vagy megyünk a szomszédba szomszédolni. Isten adja, hogy legyen erőnk nekünk, és erejük asszonytársainknak tovább szomszédolni, tovább találkozni. Ennek a reményében örökítettük meg az itt látható fényképet.

Csendes napok, 2025

BIRTALAN BENCE

*Keressük azt
a világossá-
got, amely
tisztábban
láttatja az
utunkat.*

A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézetben 2025. február 7–8-án megtartott csendes napok ismét alkalmat teremtettek arra, hogy a vizsgaidőszak feszült napjai után elcsendesedjünk, megpihenjünk és lelkileg feltöltődjünk, szakmailag és emberileg is gazdagodjunk. Az Unitárius Kar meghívott előadói idén Ilkei Lóránd dévai lelkész, Pap Gy. László debreceni lelkész és Kiss Tamás szociológus voltak.

A rendezvény péntek reggel Ilkei Lóránd áhítatával és bibliamagyarázatával kezdődött, a teremtéstörténet értelmezési lehetőségeit boncolgathattuk. Különösen érdekes volt az a gondolat, hogy a sötétség nem Isten alkotása, hanem az az általa uralt alapállapot, amelybe a világosság megjelenése rendet hoz. A világosság szétválasztás általi megteremtése az isteni rend és gondviselés kifejeződése, amely az emberi életben is útmutatóként szolgálhat. Ez a kép mély nyomot hagyott bennünk, hiszen mi magunk is keressük azt a világosságot, amely tisztábban láttatja az utunkat.

Pap Gy. László a lelkészi szolgálat kihívásairól és nehézségeiről szóló előadása rendkívül őszinte és emberközel volt. Megerősített bennünket abban, hogy a szolgálat nem pusztán hivatal, hanem életforma, amelyben a lelkész épp annyira munkálkodik a közösségért, mint amennyire része is annak. Egyik hallgatótársunk kérdésére az előadó válaszul elmondta, hogy legnagyobb támasza mindvégig a családja

volt, ami gondolkodásra késztető, megható pillanat volt.

Szombat reggel Pap Gy. László bibliamagyarázata rávilágított arra, hogy a Biblia értelmezése mindig időszerű kérdés, hiszen a múlt tanulságait a jelen fényében kell megvizsgálnunk. Ezt követte Kiss Tamás szociológus előadása, amely a romániai politika irányvonalairól, azok erdélyi magyar vonatkozásairól szólt. Az előadó a politikai kapcsolódás formáit, a keresleti és kínálati oldalt, a különböző társadalmi törésvonalakat, valamint az ideológiai hegemonia kérdését járta körül, rámutatva a politikai és társadalmi folyamatok összetettségére.

Különösen izgalmas volt az a gondolat, hogy a politikai kapcsolódásunk milyen módon alakítja szemléletmódunkat és társadalmi felelősségvállalásunkat.

Ilkei Lóránd *Gyülekezetépítés a szórványban* című előadása számos olyan kérdést vetett fel, amelyek egy leendő lelkész munkájában meghatározóak lehetnek. A szórványközösségek helyzetének bemutatása ráébresztett bennünket arra, hogy a gyülekezetépítés sokszor nemcsak elhivatottságot, hanem hatalmas türelmet és kreativitást is igényel. Az előadás során megfogalmazott felhívás – „Legyünk valódi és erős bástyái a Magyar Unitárius Egyháznak, a végváriak hitével felvértezve” – motiválóan hatott ránk.

A csendes napokat este hagyományosan közös program zárta, amelyen unitárius, református és evangélikus hallgatók egyaránt részt vettek. Dénes Előd, Ruzska Sándor és Hajdú Lóránd református lelkészek megzenésített József Attila-verseket, valamint Nagy József Levente református lelkész saját költeményeit adták elő *Csillagok közt kifeszítve* címmel. Ez a program pont szívünkbe lopta a fennköltség érzését, és igazi megnyugvást hozott. Kovács István püspök záró istentisztelete és az ezt követő szeretetvendégség alkalmat adott arra, hogy az elhangzott gondolatokat megvitassuk, és megerősített bennünket abban, hogy a szolgálat útján valóban nem vagyunk egyedül.

Egyházunk hírei

Értékes textilíia a múzeumban

A Kissolymosi Unitárius Egyházközség keblitanácsa egy értékes, 1772-ből származó, aranyozott skóffiummal kivarrt textíliát adott át megőrzésre a Magyar Unitárius Egyháznak. A különös értéket január 28-án Lőrinczi Levente lelkész, Nagy Lajos felügyelőgondnok és Gergely István gondnok jelenlétében helyeztük el a Vallásszabadság Házában kialakított múzeumban.

Főpásztori megbeszélés február 4-én

A romániai magyar egyházak főpásztorai, Kovács Gergely érsek, Böcskei László, Pál József Csaba római katolikus, Kolumbán Vilmos József és Bogdán Szabolcs János református, Adorjáni

Dezső Zoltán evangélikus, Kovács István unitárius püspök a Vallásszabadság Házában folytattak megbeszélést Ciprian Vasile Olinici vallásügyi államtitkárral és Szabó Ödön parlamenti képviselővel.

Csendes napok a teológián

A Kolozsvári Protestáns Teológiai Intézet február 7–8-án szervezte meg a hagyományossá vált csendes napokat. Az unitárius diákok számára Pap Gy. László debreceni és Ilkei Lóránd dévai lelkész tartott bibliamagyarázatot, és számolt be a gyülekezeti lelkészi munka emelkedett és megpróbáló pillanatairól. Kiss Tamás szociológus, a Nemzeti Kisebbségkutató Intézet munkatársa a *Romániai társadalmi/politikai folyamatok* címmel tartott helyzetismertető előadást. A református, evangélikus és unitárius diákok közös, záró istentiszteletén Kovács István unitárius püspök végzett szószéki szolgálatot.

Gondnok-presbiteri konferencia

A Marosi Unitárius Egyházkör konferenciájára február 8-án került sor a Jobbágyfalva-Nyárádszereda társegyházközség nyárádszeredai templomában. Farkas Emőd főgondnok az egyházi év idei témájáról, a küldetésről beszélt. Dáczy Tibor gazdasági előadó-tanácsos az egyházi gazdálkodás témájában tartott előadást. Ezt követően a jelenlevő gondnokok vagy keblitanácsosok egyházközségük életébe kínáltak betekintést.

Barangoló Isten országában

SZOMBATFALVI ETELKA

Kedves Gyermekek!

A tavasz beköszöntével felélénkül az élet. Nem volt ez másképp a bibliai időkben, és 177 évvel ezelőtt sem. Az első erős, melegséget árasztó napsugarak felébresztették az emberek elszántságát, és azok bátorságot merítve az ölelő természet megújulásából a tettek mezejére léptek – és lépünk ma is.

Jézust tizenkét éves korában az ünnepi szokás szerint szülei elvitték Jeruzsálembe. A páska ünnepén rengeteg ember látogatott el a városba. Jézus kíváncsian fürkészte a körülötte lévő világot, olyannyira, hogy elszakadt szüleitől, akik egynapi járóföld megtétele után kezdtek csak keresni őt, mert meg voltak győződve arról, hogy ott van a közelükben a rokonok és ismerősök között. Azonban sehol sem találták...

Vajon mi történhetett? Hol maradt el Jézus? Olvasd el figyelmesen Lukács evangéliuma 2. részének 41-től 52-ig terjedő verseit, és választsz ezekre a kérdésekre.

Feladat

Összekeveredtek az alábbi szavak betűi, segíts megfejteni őket!

A szavak az alábbi bibliai részből származnak: Lk 2,41–52.

JEUZSLÁRME

.....

BCSÖSLEÉSG

.....

TZÁRENÁ

.....

USÉZJ

.....

ÜENPNKOPAN

.....

ESIÜLZ

.....

MÁTYA

.....

ÁSGOOKS

.....

2. sor/I. 1. sor/I.		Rum- csepp! Hegyi kecske	Kisebb sérülés Ácsbárd közepe!		A hélium vegyjele Tapsolni kezd!		Egyhá- zunk 8. püspöke (Dániel)		Hajtogatás, ranc Ásványi fűszer		Villanykörte Barna héjú, belül zöld színű délgyümölcs
	Ó			,							E
Rigófej! Gyalog- átkelő- hely						Koptató, ... erő Sport- bíró fújja					
Fiú (bizal- masan)					Némileg hósködő! 1. sor/II.				Óvoda becézése Szét- széled		
			Spanyol város Szigetel- ve tömit							Dublin lakója Vonat ügyfele	
Késsel darabol Elinal, szólik						Kisséel- suhint! „A” zárt görbéje				Málna- szem! Egysejtű élőlény	
		Kaviár- adag! Odalesz, eltűnik				Kéve- halmaz Pl. bor illetéke					,
Német helyeslés Kelle- mes, jó Némán tolató! Jöjj el (ré- giesen)								Itt ... kutya elásva (szólás)			Malom- árokba esett!
				Álcázza, takar- gatja	Ő						R
					Ázsiai pá- linkafele Sport- mez					Bőrönd- ben van! Friss in- formáció	
Váratlan, nem el- tervezett esemény									Sereg Észak, ..., dél, nyugat		
			Praxis fele! Értéke- sitem				Az a másik személy				A legelső betű Bántóan ostoba
Apró, parányi 2. sor/II.	S						E	Hét dán király neve Itáliai			
Üdülő bejárata!		Rejtjelez Ketten az atléták közül!								Viszont, azonban Memoár fejezetei!	
						Férfinév (febr. 28.) Féldrá- gakőfele					
Kantár alkotó- eleme	V				Sikert ... (győzött) Légáram része!						
Kriza, a költő				Lángolás Az egyik vércso- port					Össze- tört láb! Kuglóf- szeletek!		
150 évvel ezelőtt hunyt el Kriza János unitárius püspök, néprajzkutató, költő. Az én rózsám című epigrammáját a meg- fejtésben olvashatjuk.										A végeire elterelte! Római egyes	
			Vállalko- zófele Idősebb testvér					Észak- európai nép			

MÁRCIUS

2025 a küldetés éve

„Szeresd az Urat, a te Istenedet teljes szívedből, teljes lelkedből és teljes elmédből.” Ez az első és a nagy parancsolat. A második hasonló ehhez: „Szeresd felebarátodat, mint magadat.” (Mt 22,37–39)

Az ige tartalma Jézus szerint a szeretet. Ez erő, energia. A szeretet olyan, mint a világosság: valami kibocsátja, ráveti valami másra. Ha felkapcsoljuk a lámpát, a körte fénye megvilágítja a szoba dolgait. A szeretet is ugyanezt teszi: ragyog. A szeretet, akárcsak a fény, színekre, formákra bomlik: tüzesen izzó a szerelemben, mély és szoros a családban, ünnepélyes és hatalmas az emelkedett pillanatokban, bátor és elkötelezett a cselekvés órájában, aggódó és együttérző a bajban.

Jézus szerint Isten az elsődleges fényforrás, de az ő világítóerejét magunk is átvehetjük. „Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jó cselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat” – mondja. Az ige tartalma ez a fényként ható szeretet. A második lépés: szeretetfényt sugározni másokra, hogy gyűljön a világosság a világban.

| RÁCZ NORBERT ZSOLT